Milbacher Róbert

A kulturális migráció két modelljéről

(Petőfi és Arany)

FEUILLETON - LXVII. évfolyam, 3. szám, 2023. január 20.

Petőfi dacos kívülállása nemcsak társadalmi, hanem nemzetiségi hátterű is volt. Vidéki, amolyan paraszt-polgár család leszármazottjaként és szlovák anyanyelvűként annak a kulturális és társadalmi közegnek egyetlen identitáseleme sem volt érvényes rá, ahová igyekezett. Értelemszerűen vagy hozzá kellett idomulnia ennek a világnak a játékszabályaihoz, vagy ki kellett sajátítania és a maga képére kellett formálnia azokat. Petőfi ez utóbbit választotta. Legszemléletesebb példát erre *A magyar vagyok* című 1847-es versében találjuk, amelyben dacosan önmagára érvényesíti a nemesi nemzet karakterológiáját, úgy, hogy eredendően és betű szerint annak egyetlen eleme sem igaz rá. Ezzel a gesztussal nem csupán kisajátította és demokratizálta a nemzethez tartozás narratíváit, hanem egyben el is szakította a genealogikus vérségi leszármazásra hivatkozó valóságreferenciáitól. Ugyanis a kisajátító gesztus és az irodalom nyelvének demokratizálása csak a nemesi genealogikus, tehát metonímiára építő azonosságtudat kulturális átkódolásával és egyben metaforikussá változtatásával együtt volt képes a radikális változtatásra. Innentől kezdve nem Petőfi beszélte a meghódítandó közeg nyelvét, hanem ez a közeg kényszerült megtanulni az új dialektust.